

Narrator: *Aak'wtáa Daatkasadu.áxch* Jimmy Johnson

Title: *Yéil ka du Káak*

Recording: April 1963, Angoon, Constance Naish and Gillian Story

Transcription: Constance Naish and Gillian Story, 22 April 1963

Text:

1 Yá yeedát

aadé dutlakw yé

aadé dutlakw yé yá yeedát

shukát

5 haa een aadé dutlakw yé.

Yá Yéil

yóo tuwasáagu át

áwé

yéi duwasáagu káa éet áwé sh jiwdlháa

10 Yookis'kookéik.

Yookis'kookéik yóo duwasáakw, yú káa.

Át áwé sh jiwdlháa.

Á áwé

du dlaak',

15 Yookis'kookéik du dlaak'.

Yookis'kookéik du dlaak'.

Áwé du yádi áwé tle yax yaa kunalgéini

áwé

tle yú Yookis'kookéik

du dáaxi kudzitee.

20 Ch'a a yíkde yóo akoowanáak.

« Ax dáaxi yík xút'! »

Tle a yíkde woogoot dé, áwé tle du káa

kdatáx'x.

Ch'a ajákx

wé du kéilk'.

25 Yookis'kookéik á.

Aagáa áwé

wáa nanée sáwé

Yéil yóo duwasáagu át

30 du éet sh jiwdlíháa?

Yookis'kookéik,

wé du dlaak't sh jiwdlíháa.

Gaax nooch áwé wé du dlaak'

du yádi daadé.

35 Áwé, du xánt uwagút wé káa.

Xách Láx' ásiwé du xánt uwagút.

Láx' yóo tuwasáagu át.

« Daa sáyá daadé eegáax? »

« Haa, ax yádi áwé.

40 Tle at wuwáadi áwé,

tle wé ax éek'ch áwé ujaakch.

Tle ax éek'ch áwé jákx

káax naḡsatéen. »

Ách áwé yéi ash yawsikaa yú láx'

45 « Yú éek shanyaateiyí x'wán

daak katí,

kadidugu aa.

Aagáa áwé, ganaltáade kakgeetée.

Yawut'aayí áwé, kakgeenóot'. »

50 Ách áwé, ch'a a x'ayáx wudzigeet.

Tle akaawanóot' éekdáx té

yawut'aayí.

Áwé du éex', áwé

yátx

55 yátx sh wudliyéx
yú éek shanyaateiyí.

Yú Láx'

du xánt góot,

áa shukaawajáa

60 a x'ayáx áwé wudzigeet.

Akananóot' áwé

ch'a kooowdzitee.

Tle tláakw áwé yaa nawát.

65 Áyáx koonalgéi áwé, yéi ash yawsikaa

« Yú ax dáaxi yík xút' .

Yú ax dáaxi yík xút' . »

A yíkde akaawanáa, tle áwé du kéilk'

Yookis'kookéik á.

70 Tle du káx' áwé yaa kandatáx'.

Du káa yaa kandatáx'i áwé wóoshdáx daak
asayaawaxích tle.

Wóoshdáx wudigáat

wé du dáaxi, wé ku.een dáax.

75 Neil góot áwé, yéi ash yawsikaa

« Ax káa yaa kandatáx'ich xáawé,

wóoshdáx daak sayaxwaaxích »

wé du káak.

Aagáa áwé yéi ash yawsikaa

« Yóodu aas –

80 nalgeech aax.

Nalgeech. »

Xach ín aasí ásíwé,

ín.

Áwé l a góot ayawulxóot'i áwé wé tayeés,

85 ch'a du káx' áwé kaawasóos wé ín,
yéi kwldiyat'i ín.

Áwé tléil

tléil yá du dook daa ayakawdageech

éech' káax sateeyí ch'a éekdáx.

90 Éekdáx shanyaateiyíx sateeyích áwé, tléil

tlél du tóo daa ayakawdageech,

wé ín,

yóo tuwasáagu át, ín.

De awlidgeech.

95

Neil góot áyá, yéi ash yawsikaa wé du káak

« Yilidgeech ágé? »

« Aaá. »

« Há, yóodu náakw aax ják. »

100 Yóodu náakw a x'awoolx woolaa.

Kudziteeyi át áyú,

yú náakw.

A x'awoolx woolaa.

Ch'a a x'ayáx áwé aadé gunayéi uwagút.

105 Wáa sá ch'a Yéil!

Áx yaa nagút yéix' áwé

du táanayi sákw

yéi awsinei.

Ch'a áx yaa nagút yéix' áwé, ashawlijúx'.

110 ashawlijúx'

yú

du táanayi.

Ch'a a x'awool góot áwé yéi yaawaqaa

« Yóo kudziteeyi át

115 a x'éix woolaa.

Sh kageelhá!

Sh kageelhá! »

Tle anax daak aawaxút' wé náakw yátk'u.

Ch'a du x'ayáx áwé sh kawdlihaa tle

120 anax daak aawaxút'.

Tle gunayéi awsigút

wé du káak hídidé.

Ch'a yá ixdáak yóo duwasáagu yé

táx' shakée

125 áx' yóode akgwaxeejí áwé, yéi yaawaḱaa

« Sh neelwáat, Gunaxáa. »

Tle yóot aawaxích.

Tle áx' áwé yaa sh nalwát; tle wé neil

yeegáa yaa kunalgéini áwé ch'a

« Gáande, gáande! » yóo yaawaḱaa wé du

káak.

130 « Sh kageelhá! »

Tle náakw yádix wusitee.

Ch'a aan éekde woogoot áwé, héen áx

aawaxeech.

Héen áx agaxéech áwé yéi yaawaḱaa, wé

ḱáa

Yookis'kookéik,

135 « Haat kagadaa dé wé kees'. »

Ch'a gunayéi kaawadáa

wé kees'.

Wé Yéil yoo tuwasáagu áтч ḱwa yéi

yanaskéich « Tliyéi yan kagadaa. »

Tle tliyéi yan koodáaych.

140 Ash yaawadlaḱ, wé du káak.

« Tláakw daak̄ kagadaa. »

A eetée yáanáx̄ daak̄ kadáa áwé, tle yéi
yaawaḱaa –

wé Yéil̄ ku.aa

du tláa

145 Gus'x̄lugook̄ yóo duwasáagu át
a tóox̄ áwé

akawli.oo,

Gus'x̄lugook̄ –

« Ch'a yá lingit'aaní kát gageehóo,

150 ch'a a kaadé isagax̄du.áx̄ch yá lingit'aaní.

A kát gageehóo. »

Du tláa,

wé Yéil̄ du tláa.

Ayáx̄ áwé wootee.

155

Aan galak̄ú.

Ch'u tle yéi kdunéek, yéi dutláakw á ku.aa.

Tle yú góos't kaawadáa.

Áwé, wusitáax' wé Yéil̄,

160 yú góos'.

« Yinde ngalaa dé »

tle yinde wookook.

Áwé, yaa x̄'analysági áwé daak sh wudix̄ích
wé Yéil̄.

Ch'a áx̄ yei nasgit yéix' áwé, yéi x̄'ayaká

165 « Kájaa kaadé kwshéi-ei-ei-ei-ei,

Kájaa kaadé kwshé. »

Yóo áwé x̄'ayaká wé Yéil̄

áx̄ yei nasgit yéix'.

Kájaa,

170 a káa gaagasgeedit

yú yax'áax'.

Ayáx áwé a káa wdzigeet.

Kájaa káx' káa wdzigeet.

Xach geesh kaxoox áwé yéi ayasáakw.

175 Ch'áagu káawuch yéi yasáakw

ch'u yeedádidé.

Yeedát aayí lingítch kwa tléil wuskú.

Kájaa.

Kaxsat'ix'in sú kach'u geesh

180 kájaa yóo duwasáakw.

A káx' áwé wdzigeet.

A káa gasgéet áwé yá yáxwch' ku.aa áwé,
ch'a yá du daa.

« Diyée gé yeeytéen, ax yakáax'u? »

« Aaá. »

185 A yát x'awdliyóo tle,

yúxch',

du yakáawu.

« Ha yú diyéedáx l'éiw ax jee kei
kaykwaach. »

L'éiw tle du jee kei kawduwakwách.

190 Áwé

yánde áwé yax ayakaawalít.

Áwé, át lusatéen

wé Yaakwdáat,

wé x'aa,

195 tliyaanax.á

tle yú Anóoshi aaníde

lusatéen wé x'aa.

A kaanáx áwé yan uwagút yánde wé Yéil

ku.aa.

Yáxwch'ich du jee kei kaawakwaji l'éiw
áwé

200 liyát' tle wé x'aa.

A t'áaqt áwé da.áa du hídi, Yéil.

Ch'u yeedát áwu á,

du hídi.

Ldakát át a yeewú á.

205 Yax wududlit'éex'i yax yatee,

Yéil,

du hídi.

Yéi áwé xwsikóo.

210 Tsu aadax woogoot

yá lingit'aaní tóode.

Haa, hóoch' áwé.

Yéi áwé.

History:

This recording was originally made in April 1963 by Constance Naish and Gillian Story in Angoon during their documentary work on the Tlingit language. The original recording is in the Naish-Story Recording Collection, tape 3-A sides 1 and 2, running from 55:43 to 1:07:26. Naish and Story transcribed the recording phonetically on 22 April 1963. In October 2004 Naish and Story passed their archive of transcriptions to Richard and Nora Dauenhauer. The transcription was converted to the modern orthography by *Koolyéik* Roby Littlefield with *Daasdiyaa* Ethel Makinen and Franklin James in the fall of 2005 for Richard Dauenhauer's class AKL 305 at the University of Alaska Southeast. In November 2006 Naish and Story mailed their reel-to-reel tape recordings to Richard and Nora Dauenhauer, and Albert McDonnell digitized the tape in January 2007. Richard revised the transcription along with Nora, Ethel Makinen, Roby Littlefield, X'unei Lance Twitchell and participants in the class AKL 493 at the University of Alaska Southeast in the spring of 2007. *X'aagi Sháawu* Keri Eggleston revised the transcription along with *Keixwnéi* Nora Dauenhauer and with *Kingeestí* David Katzeek in successive sessions on 18–19 March 2015.